

A SZAKNYELVI KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI SPORTPEDAGÓGUSOKNÁL

POSSIBILITIES FOR DEVELOPING PROFESSIONAL LANGUAGE COMMUNICATION SKILLS OF SPORTS TEACHERS

H. TOMESZ TÍMEA¹

Absztrakt: A nevelési-oktatási helyzetek eredményessége, hatékonysága a pedagógus kommunikációjának minőségétől függ. A tanulmány célja a szaknyelvi kommunikációs készség sportoktatásban betöltött szerepének bemutatása. A vizsgálat a sportoktatás jellemzőiből kiindulva rámutat, hogy az oktatás minőségét, hatékonyságát befolyásolhatja a szaknyelv ismerete, a pedagógusok szaknyelvi kommunikációs készségének fejlettsége.

Kulcsszavak: szaknyelv, sportoktatás, sportpedagógus, kommunikációs készség

Abstract: The effectiveness and efficiency of education depends on the quality of the teacher's communication. The aim in this study is to present the role of communication skills in sport education. Based on the characteristics of sport education, the study points out that the quality and efficiency of education can be influenced by the knowledge of the professional language and the development of teachers' communication skills.

Keywords: professional language, sports training, sports teacher, communication skills

BEVEZETÉS

A pedagógusnak az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli oktatási folyamatokban egyaránt kettős célt kell megvalósítania: kommunikációs eszközökkel ismereteket kell átadnia, azok elsajátítására kell bírnia tanítványait, valamint olyan szocializációs folyamaton kell tanítványait végigvezetnie, amelynek során képesek lesznek egyre bonyolultabb viselkedési normák szerint betölteni szerepüket különféle kommunikációs helyzetekben (H. VARGA 1996). Ahhoz, hogy ezt a feladatot hatékonyan és hitelesen láthassa el, megfelelő szakmai és módszertani felkészültséggel, kommunikációs ismeretekkel, valamint fejlett kommunikációs készségekkel kell rendelkeznie. Bár a sportoktatásban a motorikus tevékenységek állnak előtérben, és az oktatás hatékonyságát, eredményességét az objektív paraméterekkel jellemezhető

---

¹ H. TOMESZ TÍMEA
PhD, főiskolai docens
Eszterházy Károly Egyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék
3300 Eger, Eszterházy tér 1.
tomesz.timea@uni-eszterhazy.hu
tomesztim@gmail.com

teljesítménnyel kapcsoljuk össze, a cselekvések tanulása, végrehajtása egy kommunikációs folyamatban megy végbe, amelyben nagy szerepe van az alkalmazott kommunikációs eszköztárnak és módszereknek. A verbalitásnak tehát más ismeretszerzési, tanulási folyamatokhoz hasonlóan a sportoktatásban is fontos szerepe van.

Kutatásomat két célkitűzés határozta meg: egyrészt annak feltérképezése, hogy a testnevelők, az edzők fontosnak tartják-e, hogy megismertessék diákjaikkal egy-egy sportág szaknyelvét, másrészt pedig annak megismerése, hogy az adekvát közléshez szükségesnek vélik-e saját szaknyelvi kommunikációs készségük fejlesztését.

1. SZAKNYELVI KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉG

A kommunikációs készségfejlesztésnek a pedagógusképzésben – így a sportpedagógusokéban is – régóta helye van. Célja elsősorban a verbális és nem verbális kifejezőkészség fejlesztése, a tudatos kommunikáció kialakítása. A kompetenciaalapú oktatás elveit figyelembe véve mindez a kommunikációs (nem pedig pusztán a kommunikatív) kompetencia fejlesztését jelenti, amely a legkülönbözőbb helyzetekben való megfelelő viselkedés funkcióját betöltő komponenskészlet, azaz a készségek, képességek, kommunikációs ismeretek, valamint a kommunikációs viselkedést támogató, kísérő attitűdök hármas rendszerének fejlesztését célozza (SZŐKE-MILINTE 2012). A szaknyelvi kommunikációs készségeket, amelyek segítségével a szakmai kommunikáció magas színvonalúvá tehető, SZŐKE-MILINTE Enikő (2005: 35) a speciális kommunikációs készségek közé sorolja.

A kommunikációs kurzusok tartalmát, valamint követelményeit természetesen a célhoz kell igazítani, ami lényegében a tanítási-tanulási folyamat két oldalról történő megközelítése: a célok határozzák meg a tartalmat, a követelmények pedig alapot biztosítanak a méréshez, értékeléshez. A sportpedagógusok kommunikációs kurzusainak (A kommunikáció elmélete és gyakorlata, Kommunikáció a gyakorlatban) a szaknyelvi kommunikációs készség fejlesztése csupán kisebb – ugyanakkor nem elhanyagolható – része. A cél elsősorban a kommunikációs ismeretek bővítése, az információszerzés hatékonyságának növelése, a verbális és nem verbális kifejezőkészség fejlesztése. Ezen kurzusok feladatát KURTÁN Zsuzsa (2003: 206–207) iránymutatása alapján a következőkben határozhatjuk meg:

- Egy adott kommunikációs szituációt tudjon elemezni, értelmezni, közléseit annak megfelelően produkálni.
- Háttértudását tudja mozgósítani (általános kommunikációs ismeretek, sport-szakmai tartalmi ismeretek).
- Ismerje a kommunikáció megnyilvánulásait, a szövegek műfajait, képes legyen elemzésükre, befogadásukra, produkciójukra és közvetítésükre.
- Ismerje a szakmai kommunikációt, az anyanyelvi szakmai nyelvhasználat jellemzőit.
- Legyenek megfelelő szociokulturális és interkulturális ismeretei.
- Legyenek nyelvhasználati ismeretei, készségei.
- Ismerje és alkalmazza a nyelvhasználati stratégiákat.

2. A SPORTNYELV SZEREPE A SPORTOKTATÁSBAN

Az edzéseken, testnevelésórákon ugyan a motoros cselekvések elsajátíttatása, gyakoroltatása áll a középpontban, a mozgásos tevékenységeket mégsem csupán fizikai ingerfunkciójuk oldaláról kell értelmeznünk, hanem a pedagógiai folyamat oldaláról is (SZATMÁRI 2009: 676). Ebben az ismeretszerzés és ismeretközlés szempontjából a verbalitásnak is fontos szerep jut. A mozgásformák elsajátíttatásának hatékonysága múlhat az adekvát közlésen, az edző helyzetfelismerésén, illetve a szituációnak megfelelő közlésmód, jelrendszer (verbális és nem verbális) megválasztásán. Edző és sportoló kommunikációját, az alkalmazott kódok arányát a kapcsolat minőségén túl meghatározza a sportág jellege, közege, valamint az, hogy a folyamat mely szakaszában – felkészítés, verseny/mérkőzés – zajlik. A sportág esetében nem mindegy, hogy egyéni vagy csapatsportról van-e szó, a közeg esetében pedig annak mérete (pálya, medence), valamint jellege is meghatározó (RÉVÉSZ és mtsai. 2007). A víz például olyan speciális közegnek számít, ahol a sportoló hallása korlátozott, ugyanez mondható el a jégkorongról is, ahol a védőfelszerelés akadályozhatja a hang megfelelő terjedését, így az edző közlésében a nem verbális megerősítésre fokozottan szükség lehet. A kommunikáció tehát sportáganként differenciálódik, a kialakuló kommunikációs helyzetnek megfelelően specializálódik.

2.1. A sport szaknyelve

A szaknyelv a köznyelvből táplálkozik, szakmai beszélőközösségek specifikus célú nyelvhasználata, a valóság adott részének egyértelmű, világos tükrözése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció jellegzetes megnyilvánulása (KURTÁN 2003). Az egyes szakmai beszélőközösségek tagjai mondanivalójukat különbözőképpen fejezhetik ki annak megfelelően, hogy azonos szakmai háttérrel rendelkező befogadókkal, más szakterület képviselőivel, esetleg laikusokkal kommunikálnak-e, illetve, hogy milyen korú az, akinek a közlemény szól. A nyelvhasználatot ezeken kívül természetesen meghatározza a helyszín, a közlés célja, közege, valamint a kialakított konvenciók (KURTÁN 2011: 9).

Napjainkban talán a sportnyelv az egyik legdinamikusabban fejlődő szaknyelv. Miután a 20. században a sport társadalmi jelentősége gyökeresen megváltozott (felértékelődött az egészségtudatos magatartás, a szabadidő aktív és hasznos eltöltése, a versenysport szakmává, megélhetéssé vált, a sport a tömegszórakoztatás eszköze lett), a sport nyelve széles körben ismert és használt szaknyelv lett (FÓRIS, BÉRCES 2006). Folyamatos kölcsönhatásban van a köznyelvvél, attól leginkább szókincsében tér el. A korábbi időszakokban a sport tömeges terjesztésének, a sporttal kapcsolatos tömegkommunikációs üzenetek befogadhatóságának leghatékonyabb eszköze volt a magyar sportnyelv (FÓRIS, BÉRCES 2005).

A hivatalosan bejegyzett hagyományos sportágak terminológiája mára kialakult, az egyes sportágak szabálykönyvében, bizonyos esetekben két- vagy többnyelvű szótáraiban megtalálható. A kutatásoknak köszönhetően pedig az újabb sportágak fogalmi és terminológiai rendszere is egyre ismertebb [FÓRIS, BÉRCES 2005, 2006; MÁTIS 2009; GRÉTSY, BALÁZS (szerk.) 2003].

A hatékony nyelvi kommunikáció szorosan összefügg a mentális lexikon nagyságával, szerkezetével. A mentális lexikon szakmai szerveződésének vizsgálatára is találunk már kezdeményezéseket a szakirodalomban, fontos megjegyezni azonban, hogy a felméréseket nehezíti, hogy a köznyelvi és a szakszókincs határai elmosódtak (FÓRIS 2005; KOVÁCS, OSVALD 2010: 40). Kovács és Osvald vizsgálatukban fontosnak tartják elkülöníteni a szakmai tudást a szaknyelvi tudástól, az előbbit a szakmával kapcsolatos enciklopédikus tudás jelölőjeként, utóbbit pedig a megfelelő szakkifejezések ismereteként definiálják (2010: 38). A kettő összefügg ugyan, de nem feltételezi egymást.

2.2. A szaknyelv szerepe a sportoktatás folyamatában

A mozgásos tevékenységekkel kapcsolatos ismeretek tanulását, tárolását és felidézését kognitív feltételek biztosítják, a nyelv által válik ugyanis lehetővé annak a belső képnek, gondolati modellnek a kialakítása, amely a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges (BÍRÓNÉ 2011). A pontos, adekvát és célszerű információk nélkülözhetetlenek a mozgásformák elsajátításához, az azt elősegítő mozgáselképzeléshez, a motiváció kialakításához, az eredményességhez szükséges visszajelzéshez. A verbális tanulás részét képezi a sport terminológiájának elsajátítása, a szabályok megismerése, az információk feldolgozása, elemzése. A mozgástanulást gyorsítja meg, ha a tanár, az edző a kezdetektől a gyerekek életkorának, előképzettségének megfelelő, egyre differenciáltabb terminológiai pontosságra törekszik. A motoros tanulás tehát az egyéb tanulási folyamatoktól nem választható el (BÍRÓNÉ 2011, BÍRÓ 2009: 698).

A motoros oktatás első fázisa az ismeretátadás és -feldolgozás szakasza, amelyben a sportolók megismerkednek az új mozgásokkal, megismerik a sportágat jellemző fogalmakat, szaknyelvet (SZATMÁRI 2009: 686). Ebben a szakaszban a verbális közlés dominál: előadás, magyarázat, de az ismeretek átadását kiegészítheti vizuális jelrendszer is (bemutatás, audiovizuális eszközök alkalmazása). Az edző kommunikációja – a megértést segítő – redundáns. A közlés hatékonyságában szerepet játszik az, hogy mennyire gazdag az edző verbális és nem verbális repertoárja (BUDAINÉ 2016: 41).

A gyakorlás, gyakoroltatás segít kialakítani a helyes mozgásképet, szerepe fontos a megszilárdításban, rögzítésben. Ekkor a verbális közlés redukálódik (célzott, rövid utasítások), előtérbe kerül a nem verbális közlés (ismételt bemutatás), valamint a taktilis (érintésen alapuló) kommunikáció (segítség, hibajavítás).

A mozgások tanulásakor, majd aztán később, a motoros tanulás második fázisában, az alkalmazásakor is fontos, hogy a sportoló visszajelzést kapjon a mozgás kivitelezéséről, hiszen ennek függvényében tudja a mozgását megváltoztatni vagy javítani.

3. VIZSGÁLAT ÉS MÓDSZEREK

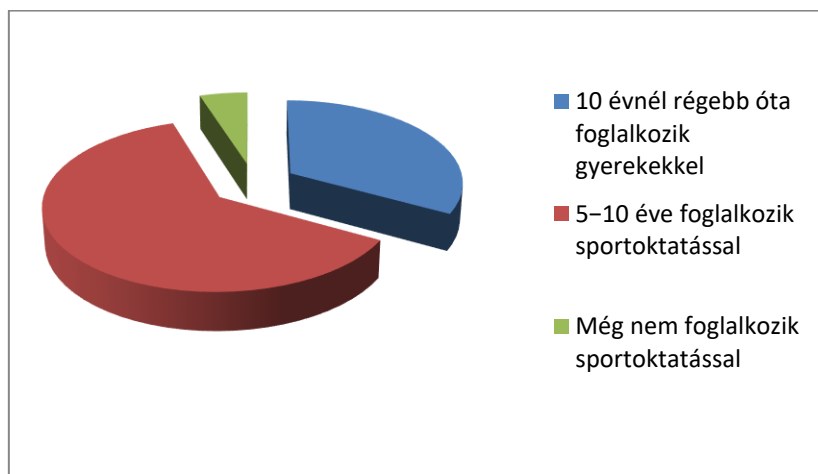
A szaknyelvhasználat oktatásban betöltött szerepének megítélésével kapcsolatban kérdőíves felmérést végeztem egyetemi hallgatók körében. Adatközlőim nappali és

levelező tagozatos sportszakos (edző, rekreációs szervező) hallgatók, akik többségükben tanulmányaik mellett aktívan foglalkoznak különböző sportágakban (kézilabda, vízilabda, futball, úszás) gyerekek edzésével. A 92 fős mintán végzett kutatás célja az volt, hogy felmérje, milyen szerepe van a szaknyelv ismeretének, valamint a szaknyelvi kommunikációs készségeknek a sportoktatás hatékonyságában. A kérdőívemben feltett kérdések az általános adatokat felmérő rész után két nagyobb kérdéskört érintettek:

1. A szaknyelv megismertetésének szükségessége, folyamata, jellemzői: Mennyire érzik fontosnak a megkérdezettek, hogy a gyerekekkel minél korábban megismertessék sportáguk szaknyelvét, és milyen formában történik a szaknyelv elsajátítása?
2. Az edzők szaknyelvi kommunikációs készségének fontossága: Mennyire érzik fontosnak mindehhez a kommunikációról való tudást, a fejlett kommunikációs készségeket?

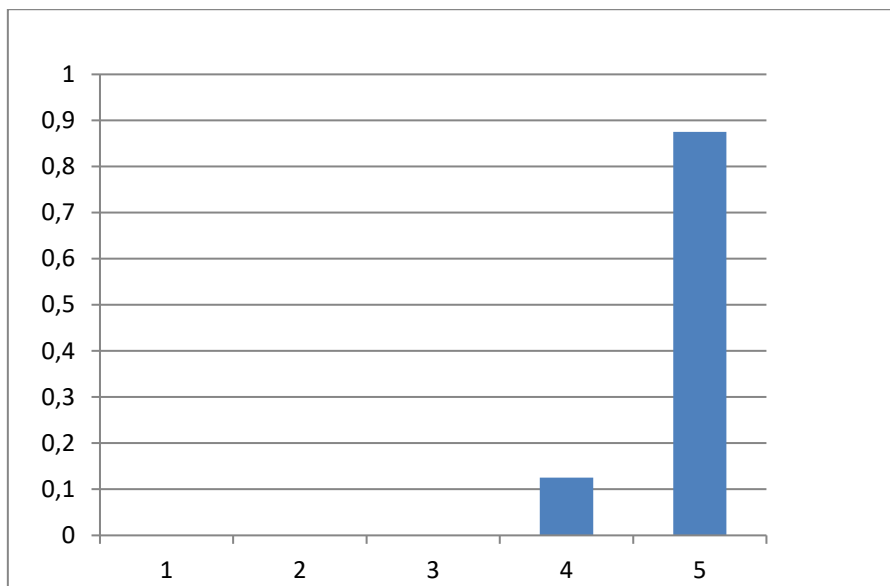
4. EREDMÉNYEK

A kitöltők 43%-a nő (40 fő), 57%-a férfi (52 fő) volt. A megkérdezettek 33%-a 10 évnél régebb óta foglalkozik sportoktatással, 62% esetében 5 és 10 év közötti az oktatásban eltöltött idő, 5% pedig olyan hallgató, aki még nem foglalkozik oktatással. A sportoktatásban lévők valamennyien edzők, tehát a köznevelésen kívüli tevékenységet folytatnak.

1. ábra: A sportoktatásban eltöltött idő

Először arra kértem adatközlőimet, jelöljék egy ötfokozatú skálán, mennyire tartják fontosnak, hogy diákjaik megismerkedjenek sportáguk szakkifejezéseivel. A válaszok a 4-es és 5-ös érték között oszlanak meg, tehát a kitöltők döntő többsége (87,5%) szükségeszerűnek, 12,5%-a pedig nagyon fontosnak véli az adott sportág szókincsének ismeretét.

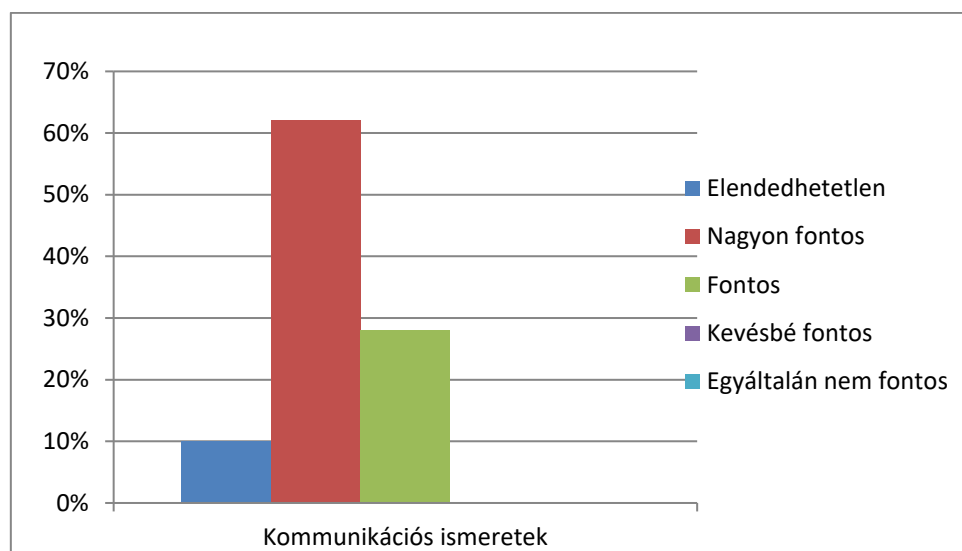
2. ábra: A szakszókincs ismeretének fontossága

Rövidválaszos kérdésben érdeklődtem arról, milyen szituációkban lehet fontos, hogy a gyerekek ismerjék a sportág terminusait. A válaszadók mindegyike a versenyhelyzeteket, mérkőzéseket nevezte meg első helyen, azzal indokolva feleletét, hogy ezekben a szituációkban jelentősen lerövidül a közlési idő, ezért megnő a taktikai elemek, dobástípusok megnevezésének, egyéb szak kifejezések használatának igénye. Időkérvésnél például a közlés hatékonyságát növelheti, nagyon fontos ugyanis, hogy az edző magyarázata, taktikai utasítása ne legyen redundáns. Ugyanígy a bírói ítéletek végrehajtása esetében is lényeges, hogy a gyermek szabályismerete (korának megfelelően) biztos legyen. Fontosnak gondolják továbbá a mozgásformák elsajátításának, gyakorlásának folyamatában is a megfelelő szaknyelvhasználatot. Először akkor, amikor a helyes mozgásképet kell kialakítani, aztán pedig a feedback esetén, amikor a mozgás korrekcióra szorul.

Arra az egyszerre több választ is megengedő kérdésre, hogy milyen formában, milyen módszerek alkalmazásával történik a szaknyelv megismertetése a sportolókkal, a leggyakoribb válasz (87%) az edzői magyarázat, illetve edzői mozgásos szemléltetés (76%) volt. Megjelölték még az audiovizuális eszközök használatát, de hangsúlyozták, hogy ez a módszer már inkább csak az idősebb korosztálynál (pl. serdülők) jellemző. A szabálytanulás, szaknyelvi kifejezések megismerésének formája sportáganként akár differenciálódhat is. Kézilabdában például nem korlátozódik az edzésekre, edzői tevékenységre az elsajátíttatás, gyakori, hogy első korosztályos bajnokságok mérkőzésein a játéktevezető, valamint segítői megszakítva a játék menetét magyarázzák, szemléltetik a szabályokat. A vízilabdában a közeg speciális jellege miatt erre nincs lehetőség, így – még ha nem is szükségszerű feltétel – fokozottabb szabályismeretre van szükség ahhoz, hogy a gyermek mérkőzést játszhasson.

Módszertani szempontból további lényeges kérdés, hogy milyen ütemben ismerkednek meg a sportolók egy-egy sportág szaknyelvével. Az adatközlők rövid válaszaiból az derült ki, hogy ezen a területen az edzők viszonylag nagy módszertani szabadsággal rendelkeznek. Jobbára egyetértenek azzal a sportpedagógiai szakirodalomban is hangsúlyozott állásponttal, hogy a sportolók életkori sajátosságainak, előzetes ismereteinek, attitűdjüknek a figyelembevételével a szaknyelvi ismeretek folyamatos, fokozatosan bővülő fejlesztésére kell törekedni (CSÁNYI, RÉVÉSZ 2015: 61; DUBECZ 2008: 4; BÍRÓNÉ 2011). Fiatalabb korosztályban (alsó tagozatos gyerek esetében) a szakkifejezések elsajátításában kiemelt szerepe lehet a verbális és vizuális szemléltetésnek – hasonlatoknak, képi illusztrációknak, a bemutatásnak. Az általános iskolás kor végére azonban a sportolók már kellő szaknyelvi ismerettel rendelkeznek ahhoz, hogy az edző a szaknyelv adekvát alkalmazásával redukáltabbá tegye közléseit: instrukcióit, értékelését. A közlés hatékonyságának kulcsa a motiváló, időtakarékos (célzott), változatos megfogalmazás (CSÁNYI, RÉVÉSZ 2015: 142).

A kutatás másik nagyobb kérdésköre a kommunikációs ismeretekkel, valamint a szaknyelvi kommunikációs készséggel kapcsolatos vélekedéseket kívánta felmérni.

3. ábra: A kommunikációs ismeretek fontossága

A válaszadók legnagyobb hányada (62%) nagyon fontosnak véli a kommunikációs ismereteket. Elsősorban a tudatos közlés kialakításához gondolják lényegesnek. Az adatközlők 28%-a gondolja úgy, hogy – bár fontos – nem kiemelt a szerepe, inkább a szakmai-módszertani ismereteket helyezik előtérbe, és mindössze 10% tartja elengedhetetlennek a hatékony felkészítéshez a kommunikációs háttérismertet. Úgy vélik, fejlett szaknyelvi kommunikációs készségre elsősorban az oktatási folyamatban (tehát a sportági ismeretek átadásakor, a szabályok megismertetésekor) van szükség, de megjelölték még a versenyszituációkat is (játékvezetői, verseny-

bírói közlések értelmezése). Alig érkezett válasz arra vonatkozóan, hogy nyilvános szereplések (nyilatkozatok, szakmai fórumok) alkalmával fontosnak gondolnák. Ez az eredmény utalhat arra, hogy legtöbbször gyerekekkel foglalkoznak, munkájuknak így nem része (vagy csupán elenyésző) a médiaszereplés. Kértem, hogy írjanak le kommunikációs helyzet típusokat, amelyekben kiemeltebb szerepe van a szaknyelvi kommunikációs készségnek. Kiemelték az edzéseken, mérkőzéseken, versenyhelyzetekben való adekvát közlést, például edzéseken redundánsabb magyarázatra van szükség, míg mérkőzéseken entrópiásabb, tömörebb megfogalmazás az elvárt.

„Időkerés közben például sok dologra kell felhívni a csapat figyelmét, ki kell küszöbölni a hibákat. Egy perc alatt ez akkor lehetséges, ha szakmai nyelvet beszélünk, pontos meghatározásokra van szükség, leszűkítve a magyarázást, és a tévedéseket is jobban el lehet kerülni.” (1)

„Versenykiírás értelmezésében, különösen nemzetközi versenykiírásban is nélkülözhetetlen a szaknyelvi jártasság. Itt már a nemzetközi szaknyelvre is szükség lehet.” (2)

Kulcsfontosságú a hitelesség megteremtésében is, nem csupán a sportolókkal való kommunikáció során, hanem a szülői tájékoztatások, szakmai fórumok alkalmával is.

ÖSSZEGZÉS

Írásomban a szaknyelvhasználat sportoktatásban betöltött szerepét, a szaknyelv elsajátításának jellemzőit jártam körbe. A sportszakos hallgatók körében végzett kérdőíves kutatásomban arra voltam kíváncsi, hogy milyen szerepet szánnak a szaknyelv használatának, milyen esetekben vélik fontosnak, illetve hogyan vélekednek saját szaknyelvi kommunikációs készségük fejlesztéséről. Az eredményekből kiderül, hogy a szaknyelvi kifejezések elsajátításának formái, üteme sportáganként differenciálódhatnak, az viszont sportágtól független elvárás, hogy a terminusok megismertetése, használata az oktatás folyamatában, valamint a mérkőzések, versenyhelyzetek alkalmával csakis a sportolók életkori sajátosságainak, előzetes ismereteinek és attitűdjének a figyelembevételével végezhető hatékonyan.

A kommunikáció az ismeretközlésben és mozgástanításban, -tanulásban eszköz és módszer is, ezért a sportpedagógusok képzésében a készségfejlesztésnek szükség-szerű célként megjelennie (H. TÓMESZ 2019). További feladat lehet a szaknyelv-elsajátítás sportágspecifikus jellemzőinek feltárása, a tipikus beszédhelyzetek nyelvhasználati sajátosságainak leírása és a leendő sportoktatókkal való megismertetése.

IRODALOM

- [1] Balázs Géza, Grétsy László (szerk.) (2003). *Sportnyelvünk a 21. század elején*. Budapest: Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.
- [2] Bíró Melinda (2009). Az oktatási stratégiák, módszerek. In Szatmári Zoltán (szerk.): *Sport, életmód, egészség*. Budapest: Akadémiai Kiadó, pp. 687–710.
- [3] Bíróné Nagy Edit (2011). *Sportpedagógia*. Budapest: Dialóg Campus Kiadó, <http://tamop412a.ttk.ptt.hu/TSI/Birone%20Nagy%20Edit%20-%20Sportpedagógia/sportpedagógia.html#d5e3555> (Letöltve: 2019. 01. 15.)
- [4] Csányi Tamás, Révész László (2015). *A testnevelés tanításának didaktikai alapjai – Középpontban a tanulás*. 1. kiadás. Budapest: Magyar Diákisport Szövetség.
- [5] Dubecz József (2008). *Módszertani segédkönyv a vízilabdázás kerettanterv és a helyi tantervek értelmezéséhez, kibontásához*. Budapest: Magyar Vízilabda Szövetség.
- [6] Fóris Ágota, Bérczes Edit (2005). Sport, gazdaság, terminológia. *Tudásmenedzsment* VI. évf., 2. sz., pp. 117–127. http://epa.oszk.hu/02700/02750/00012/pdf/EPA02750_tudasmenedzsment_2005_02_117-127.pdf (Letöltve: 2018. 12. 15.)
- [7] Fóris Ágota, Bérczes Edit (2006). A wellness terminológiája. *Magyar Nyelvőr* 2006/4. pp. 399–413. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1304/130402.pdf> (Letöltve: 2019. 01. 15.)
- [8] H. Tomeszt Tímea (2019). Kommunikációs tudástranszfer és készségfejlesztés. *Filológia.hu* 10. évf., 1–2. szám, http://www.filologia.hu/images/media/filologia_2019_1-2.pdf (Letöltve: 2019. 04. 08.)
- [9] H. Varga Gyula (1996). *A tanári beszéd kommunikációs közege*. MNyTK. 207. pp. 350–360.
- [10] Kovács László, Osvald Mária (2010). A mentális lexikon szakmai szerveződése. *Modern nyelvoktatás* 2010, 2–3 szám, pp. 38–46.
- [11] Kurtán Zsuzsa (2003). *Szakmai nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- [12] Kurtán Zsuzsa (2011). Pedagógiai nyelvhasználat tudományos szövegekben. *Iskolakultúra* 2011/10–11., pp. 8–17.
- [13] Mátis Bernadett 2009. *Sportnyelvünk változásai a 21. század elején – labdajátékok szókészletének összehasonlító elemzése*. PhD-disszertáció, <http://doktori.btk.elte.hu/lingv/matisbernadett/diss.pdf> (Letöltve: 2018. 08. 12.)

-
- [14] Révész László, Bognár József, Géczi Gábor (2007). Kiválasztás, tehetség és pedagógiai értékek az úszásban. *Új Pedagógiai Szemle* 2007/6., <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00114/2007-06-ta-Tobbek-Kivalasztas.html> (Letöltve: 2018. 01. 10.)
- [15] Szatmári Zoltán (2009). Az oktatás értelmezése a testnevelésben. In Szatmári Zoltán (szerk.): *Sport, életmód, egészség*. Budapest: Akadémiai Kiadó, pp. 675–680.
- [16] Szőke-Milinte Enikő (2005). *A kommunikációs kompetencia fejlesztése*. Piliscsaba: PPKE BTK.
- [17] Szőke-Milinte Enikő (2012). *A kommunikációs kompetencia a 2012-es NAT vitaanyagában*. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=380> (Letöltve: 2018. 08. 12.)